

ძირითადი დასკვნების შეჯამება

მიღწეული შედეგები და რეკომენდაციები შემდგომში
კარგი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის ხელშეწყობისთვის.

სემინარის წინასწარი გამოკითხვის ძირითადი დასკვნები

გამოკითხული ფერმერების უმეტესობა არ ამუშავებს მინდვრებს (მდელოები/სადოვრები/კულტურები) და, შესაბამისად, არ გააჩნიათ მიწის ნაკვეთი, რომლისთვისაც გამოიყენებენ ნაკელს. მეფრინველეობის სექტორში ნაკელი ძირითადად ინახება და იმართება, თუმცა არ არის დაკონკრეტებული ნაკელს ინახავს შემდგომ გასაყიდად თუ სახნავ მიწაზე გამოყენების მიზნით. მსხვილფეხა რქოსანი მეურნეობების ჯგუფში უმეტესობა არის მსხვილი და ძალიან დიდი ფერმები, მხოლოდ რამდენიმეა მცირე ან საშუალო ზომის ფერმა. უნდა აღინიშნოს, რომ ეს არ წარმოადგენს მცირე მეურნეობების დიდ რაოდენობას მხოლოდ ერთი ან რამდენიმე პროხით, რომლებიც შეიძლება არ იზიარებდნენ უფრო დიდი ფერმების ცოდნას. მეცხოველეობის უმეტესობას სახნავი კულტურები არ გააჩნია. სახნავ-სათესი მიწა მხოლოდ 3 მესაქონლეობას აქვს, დანარჩენებს სახნავი მიწა ძალიან ცოტა აქვთ ან საერთოდ არ აქვთ. ეს მნიშვნელოვანი მახასიათებელია, რადგან არ არსებობს რეალური აქცენტი ნაკელის მნიშვნელოვნებაზე და მისი, როგორც ღირებული სასუქის ხარისხის შენარჩუნებაზე.

→ ფერმების უმეტესობისთვის ნაკელი ითვლება ნარჩენად და არა პოტენციურად სასარგებლო სასუქად. ამ პრობლემის გადაჭრის მოძიება პრიორიტეტულია, რადგან ის ასევე გავლენას ახდენს ნაკელის შენახვის საშუალებებზე. მსხვილი მეცხოველეობის ფერმებმა უნდა იმუშაონ სახნავ-სათესი მეურნეობების მოძიებაზე და კონტრაქტზე, რომლებსაც შეუძლიათ გამოიყენონ ნაკელი, ხოლო მცირე მეურნეობებისთვის ადგილობრივ ხელისუფლებას შეუძლია იფიქროს შეგროვების სისტემის ორგანიზებაზე და უზრუნველყოს, რომ ნაკელის კოლექტიური შენახვა ეფექტიანი იყოს. ცუდად მართული სასუქის გროვები, რომლებიც არ არის დაფარული პოლიეთილენის/პლასტიკის საფარით, თანდათან უნდა გაქრეს.

დღეისა

არცერთი მეფრინველეობის ფერმა არ აწარმოებს საკუთარ საკვებს, ამჯობინებს იყიდოს კომერციული საკვები, რომელიც შეიძლება უკეთესად მოერგოს ფრინველის საჭიროებებს სხვადასხვა ზრდის ასაკში. ამიტომ, ნედლი ცილის შემცველობის შემცირება შეიძლება განიხილებოდეს მომწოდებლებთან. ანალოგიურად, ყველა მეფრინველეობის ფერმა, გარდა ერთისა, ან იყენებს სპეციალურად შემუშავებულ კომერციულ დიეტებს ან ამზადებს დიეტას ძირითადად შექმნილი საკვების გამოყენებით. მიუხედავად იმისა, რომ ყველა ფერმა იყენებს ძირითადად შექმნილ საკვებს, გამოკითხულთა მხოლოდ ერთი მესამედი

აქცევს ყურადღებას შეძენილ საკვებში ნედლი ცილის შემცველობას. ამიტომ საკვებში ნედლი პროტეინის შემცველობაზე ყურადღების მიქცევა ცნობიერების საკითხია.

გამოკითხულ მსხვილფეხა რქოსანი მეურნეობების უმეტესობა არ მიჰყვება ძოვის სისტემას და უკვე ჩანაცვლა ახალი ბალახი დაბალი ცილის შემცველობის საკვებით (სიმინდი, სილოსი, თივა, ჩალა და ა.შ.). საკვების რაციონის შერჩევა ეფუძნება ცხოველის განვითარების ფაზებს. ცხოველის ფაზა (ნედლი ცილის შემცველობის ცვლილება), რაც ნიშნავს ცხოველის საჭიროებების შესახებ ცოდნის გაზიარებას. ფერმაში იწარმოება მხოლოდ ერთი სახის საკვები, ძირითადად სიმინდის სილოსი და მარცვლეული, მაგრამ მესაქონლეობაში არ არის გავრცელებული საკვების დროებითი მდელიობები.

ყველა ღორის ფერმა იყენებს კომერციულ საკვებს, რომელიც სპეციალურად არის შემუშავებული ცხოველების ზრდის სხვადასხვა ეტაპებისთვის. ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ღორის ფერმები, როგორც ჩანს, ყველაზე დიდ ყურადღებას უთმობდნენ კვებას, თუმცა ყველა არ ითვალისწინებს საკვებში ნედლი ცილის შემცველობას.

→ ვინაიდან ფერმის უმეტესობა იყენებს კომერციულ საკვებს, ნედლი ცილის შემცველობა საკვებში ადვილად შეიძლება დარეგულირდეს მომწოდებლებთან, რათა დააკმაყოფილოს ცხოველების საჭიროებები. ფერმაში წარმოებული საკვებისთვის (ძირითადად სიმინდის სილოსი), საკვების ანალიზი უნდა განიხილებოდეს საჭიროდ.

საცხოვრისი

ყველა მეფრინველეობის ფერმა მიჰყვება კარგ პრაქტიკას ქვეშაგების მშრალად და სუფთად შენახვის აუცილებლობასთან დაკავშირებით. უმეტესობას აქვს კარგი ვენტილაცია, დაბინძურებული ჰაერის გაწმენდა და წყლის შესაბამისი განაწილებით, რათა თავიდან აიცილოს წყლის დაღვრა. მეკვერცხული ქათმების ფერმერები რეგულარულად იყენებენ ლენტურ ტრანსპორტიორებს ნაკელის შენობიდან გასატანად. ღორის ფერმერები ძირითადად ყურადღებას აქცევენ ნაკელის დრენაჟს და ვენტილაციას, ასევე ტემპერატურულ პირობებს. მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ფერმების უმეტესობა მიჰყვება იატაკის უწყვეტი გაწმენდის რეკომენდაციებს, რომელთა უმეტესობაც ბეტონის არის. ფერმების ნახევარს კარგი ვენტილაცია აქვს. განავლისა და შარდის მყისიერი განცალკევების სისტემა ჯერ კიდევ არ გამოიყენება ყველა ფერმაში, ზოგიერთი ფერმა კი იატაკს წყლით რეცხავს. ჩალის ქვეშაგები სისტემები არ გამოიყენება.

→ ნაკელის შარდისგან მყისიერი გამოყოფისა და მათი დაგროვების თავიდან აცილების აუცილებლობა ჯერ კიდევ არ არის გააზრებული, ხოლო მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის შარდის შესაწოვად ჩალის გამოყენების პრაქტიკა არ არის გავრცელებული.

ნაკელის მართვა

ფერმებში წარმოებული ნაკელის უმეტესი ნაწილი არის მყარი ან მყარი და თხევადის ნარევი, გარდა ღორის მეურნეობისა, სადაც 5 ფერმაში 2-ს აქვს თხევადი ნაკელი, მაგრამ არ აქვთ მიწა მის გამოსაყენებლად. მეფრინველეობის მეურნეობების ნახევარი პირდაპირ ყიდის ნაკელს, ერთი ფერმა იყენებს ტომრებს ნაკელის შესანახად და მხოლოდ ერთი მსხვილფეხა რქოსანი და ღორის ფერმა იყენებს ნაკელის განსატავსებლად ავზს. ნაკელის

შესანახად არ გამოიყენება კონკრეტული საწყობი, მაგრამ ერთი ღორის ფერმა ინახავს ნაკელს ლაგუნაში (დახურული). მყარი ნაკელი ინახება ღია ცის ქვეშ საცავის გარეშე, მხოლოდ ერთმა ღორის ფერმამ აღნიშნა ბეტონის კედლის გამოყენება. თუ პირუტყვის ფერმები ძირითადად იყენებენ ნაკელს, მეფრინველეობის მეურნეობების უმეტესობა ასხვისებს ნაკელს, ხოლო ღორის ფერმები არ იყენებენ წარმოებულ ნაკელს, რომელიც ან ინახება ან რჩება გარემოში.

მთავარი დასკვნა არის ის, რომ ნაკელი არ გამოიყენება სასუქად, ან იმიტომ, რომ ფერმას არ აქვს მიწა მის გამოსაყენებლად, ან სასწრაფოდ იყიდება და საერთოდ, უბრალოდ, არ განიხილება, როგორც ძვირფასი სასუქი. შედეგად, მცირე ყურადღება ექცევა ნაკელს.

→ არსებობს მთელი რიგი გაუმჯობესება, რომლებიც შეიძლება სწრაფად განხორციელდეს ნაკელის შენახვის კუთხით: ნაკელის შესანახი ობიექტების მშენებლობა, რომელიც არ საჭიროებს ძვირადღირებულ ინვესტიციებს, რადგან ბეტონის იატაკი კედლებით საკმარისია პირველი ეტაპზე. კიდევ ერთი დასკვნა არის ის, რომ ნაკელი გროვის პოლიეთილენის/პლასტიკის ფენით დაფარვა არ გამოიყენება, მიუხედავად იმისა, რომ ეს არ საჭიროებს დიდ ინვესტიციას. ამ კუთხით ცნობიერების ამაღლება ხელს შეუწყობს კარგი პრაქტიკის განხორციელებას. ლაგუნები არ გამოიყენება წუნწუხისა და სხვა თხევადი ნაკელის შესანახად და კვლავ ცნობიერების ამაღლება და ტრენინგი შეიძლება დაეხმაროს თხევადი ნაკელის შენახვის გაუმჯობესებას.

სასუქის გამოყენება

ყველა ფერმა აღნიშნავს, რომ ისინი არ აკეთებენ ნაკელის ლაბორატორიულ ანალიზს, რათა დაადგინონ მასში არსებული საკვები ნივთიერებების რაოდენობა კულტურების საჭიროებებისთვის, რაც გასაგებია, რადგან ეს ფერმერები, როგორც წესი, არ იყენებენ ნაკელს. თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი არ აკეთებენ ნაკელის ანალიზს, ორი ფერმა ადასტურებს, რომ ისინი ითვალისწინებენ ნაკელის შემადგენლობას (სავარაუდოდ, ნაკელის შემადგენლობის შესახებ რეკომენდაციებს ეფუძნება). ფერმერები ზოგჯერ ახორციელებენ ნაკელის ნიადაგში დაუყოვნებელ შეტანას, მაგრამ საჭიროა განზოგადება. ფერმერთა მხოლოდ ნახევარი ახორციელებს ნაკელის ნიადაგში ჩახვნას მისი მოზნევის შემდეგ, ხოლო ფერმერთა უმეტესობა ადასტურებს, რომ თხევადი ნაკელი ნიადაგში შეაქვთ მისი განთავსებიდან მომდევნო 12 საათის განმავლობაში. მხოლოდ ერთ მეფრინველეობის და ერთ მესაქონლეობის ფერმას არ შეაქვს ნაკელი ნიადაგსი მყისიერად გამოყენებისთანავე.

გამოკითხულ ფერმერთა უმეტესობას, რომლებიც ნაკელს გამოიყენებს სასუქად, იყენებენ მას ნიადაგის ტიპის, საკვები ნივთიერებების შემადგენლობისა და მოსავლის საჭიროებების მიხედვით. მხოლოდ ერთი ფერმა არ ითვალისწინებს ამ ფაქტორებს. როგორც ჩანს, ფერმერებს აქვთ გარკვეული ინფორმაცია ნაკელში შესაძლო საკვები ნივთიერებების შემცველობის შესახებ, თუმცა ისინი არ ახორციელებენ სასუქის ლაბორატორიულ ანალიზს. მეტეოროლოგიური პირობები, როგორცაა ქარი და ტემპერატურა, ზოგადად არ არის გათვალისწინებული, ნაკელის გამოყენებისას.

→ ნაკელის გამოყენებისას აუცილებელია მისი ნიადაგში სწრაფი შეტანა შესაბამისი მეტეოროლოგიური პირობების გათვალისწინებით, რადგან ეს ფაქტორები მნიშვნელოვან როლს თამაშობენ ამიაკის გაფრქვევის კუთხით. ნიადაგისა და სასუქის ლაბორატორიული ანალიზის გამოყენება შესახებ ინფორმაცია უნდა გავრცელდეს ტრენინგისა და ცნობიერების ამაღლების გზით, რადგან სასუქის მიწოდების მოსავლის საჭიროებებთან შესაბამისობა ზოგიერთი ფერმერის მიერ ხდება ძალიან მიახლოებით.

გამოწვევები

კარგი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის კოდექსის შესახებ ინფორმაცია ფართოდ არ არის გავრცელებული. მეფრინველეობის ფერმების უმეტესობამ არ იცის ნაკელის მართვის პრაქტიკის შესახებ, რადგან ისინი ყიდიან ნაკელს დაუყოვნებლივ, შენახვასა და გამოყენებაზე ფიქრის გარეშე. ყველაზე მეტად კვების რაციონს იცავენ მეფრინველეობის სექტორში, მაგრამ საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკა არ გამოიყენება, რამდენიმე გამონაკლისის გარდა.

მთავარი ფაქტორი, რომელიც ხაზგასმულია კარგი პრაქტიკის დანერგვის ბარიერების ასახსნელად, არის ინვესტიციების და თანამედროვე აღჭურვილობის საჭიროება. ღირებულება არის დაბრკოლება განსაკუთრებით ღირის ფერმებისთვის და მეფრინველეობისა და მესაქონლეობის ფერმების ნახევარისთვის. მნიშვნელოვანი პუნქტი, რომელსაც თითქმის ყველა ფერმა ასახელებს, არის ტექნიკური გამოცდილების ნაკლებობა, რაც ხაზს უსვამს ფერმერების გადამზადების აუცილებლობას კარგი პრაქტიკის გამოყენებაში. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთი ფერმერი განიხილავს ან აპირებს კარგი პრაქტიკის დანერგვას ამიაკის ემისიების შესამცირებლად, ფერმერების უმეტესობისთვის კარგი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვა არ არის დღის წესრიგში. თუმცა, ყველამ გამოხატა სემინარზე დასწრების ინტერესი, რამაც აჩვენა დამატებითი ინფორმაციის, ტრენინგის და, საბოლოოდ, ტექნიკური მხარდაჭერის საჭიროება ამ პრაქტიკის განსახორციელებლად მათ ფერმაში.

→ მიუხედავად იმისა, რომ კარგი პრაქტიკის დანერგვის მთავარი ბარიერი ხშირად ფინანსური ფაქტორია, ფერმის დონეზე ინვესტიციების საჭიროების გათვალისწინებით, ტრენინგზე მოთხოვნა და ინფორმაცია ამ პრაქტიკაზე გვიჩვენებს, რომ არსებობს დაბალფასიანი პრაქტიკის დანერგვის შესაძლებლობაც, თუკი ხელმისაწვდომია ტრენინგი და ტექნიკური მხარდაჭერა.

→ ქართულ კონტექსტში, თავდაპირველი ყურადღება უნდა გამახვილდეს ამ დაბალფასიან პრაქტიკაზე და ფერმერების ტრენინგზე აზოტის მდგრადი მართვისთვის კუთხით.